Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

జగన్నాధశర్మ

శ్రీశారదావిహారము

విజయనగరము, 1928

Record no.186

Jagannādhaśarma

Śrīśāradāvihāramu

Vijayanagaramu, 1928

Record no.186

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

జగన్నాధశర్మ.

శ్రీశారదావిహారము / భిక్షుకశ్రీ జగన్నాధశర్మ.- విజయనగరము : గంధర్వమహల్,
1928.

ii, 2, 3, ii, 17p. ;17 cm.
Record no.186

Jagannādhaśarma,

Śrīśāradāvihāramu / Bhikṣukaśrī Jagannādhaśarma.- Vijayanagaramu : Gandharvamahal, 1928.

ii, 2, 3, ii, 17 p. ;17 cm.
Record no.186

35 mm microfilm
Image placement: IA (IIA) IB IIB
Date filming began:

సారస్వత నికేతనము

వేటపాలెం

పుస్తకము పేరు శ్రీశారదా విహారము

గ్రంధకర్త బ్రహ్మశ్రీ జగన్నాధశర్మ

పుస్తకము సంఖ్య .... వర్గ సంఖ్య

249/20

954.8

3.83 - శా

సారస్వత నికేతనము, వేటపాలెము

గ్రంథ సంఖ్య తరగతి సంఖ్య

ఈ గ్రంథమును ఇందు క్రింద కడపటిసారిగా ఉండు తేది లోపల వాపసు ఇవ్వవలెను.

గంధర్వ గ్రంథమాలిక. ద్వితీయ సంచిక

శ్రీ శారదా విహారము.

బొజ్జన్నకొండ

అనకాపల్లి.

ఇది

జైనశాస్త్ర విశారద-భిక్షుక శ్రీ జగన్నాథశర్మచే

1925 సం॥రం పరిశోధనల సంబంధమున

వ్రాయబడినది.

1928:

విజయనగరము గంధర్వమహాల్.

స్వస్వామ్య సంకలితము.

సంఘాదారులకు 0—4—0] [ఇతరులకు 0—8—0

జిన బౌద్ధగ్రంథాలయము.

భారతీయుల చారిత్రికరహస్యములను దెలిసికొనుట యందసమర్థుల గు పాశ్చాత్యలేఖకుల కొన్ని నిర్ధారణలవలన మన దేశచారిత్రమునందు ప్రాచీనత యనునది నామమాత్రముగా చూపట్టుచున్నది. పైఁగా కొన్ని యసత్యములు బలపడుచున్నవి. ఉదాహరణమునకు: జైనమతము మహావీరునితో నారంభ మైనదని ఆంగ్ల పండితులు నిర్ధారించిరి. మనపండితులు మహావీరుని ఇరువదినాల్గవ జైన మతానుయాయి యనెదరు. బౌద్ధమతము శాక్యసింహునితోఁ బ్రారంభమైనదని పాశ్చాత్యులు చెప్పఁజూచెదరు. ప్రాచీనకాలమందే తథాగత బుద్ధుఁడు వెలసినట్లును అతఁడు విష్ణువవతారమనియు ఇటీవల గౌతమబుద్ధుఁడుపుట్టి తన్మతావలంబకుఁడై యుండెనే కాని పాశ్చాత్యులనునట్లు మతస్థాపకుఁడు కాఁడనియు మనవారనెదరు. వీరికాలము నిర్ణయము చేయుటలో వివాదాస్పదమయి కొన్నిగోఁతలమీఁదనుండు చరరూపకమైన చుక్కలనాధారముగా జూపెదరు— పాశ్చాత్యులు— మనవారైతే అట్టివానికి సప్తర్షి మండల చారము మున్నగురీతిగా స్థిరరూపకమైన ఆకసముమీఁది చుక్కలను ఆధారముగా జూచెదరు. అలెగ్జాండరు చక్రవర్తితో మౌర్యచంద్రగుప్తుని సమకాలికుఁడనఁజూతురు పాశ్చాత్యులు—గంగదరిని రాజ్యమేలిన మౌర్యచంద్రగుప్తునితో సింధునదిదాటి రాలేకపోయిన అలెగ్జాండరున కెట్టి సమావేశము లేదనియు ఆకాలనిర్ణయము బొత్తుగా తప్పనియు మనవారధిక్షేపించెదరు. ఇట్టి పరస్పర వ్యత్యాసములతో అనేక సందిగ్ధములతో నుండిన భారత దేశచారిత్రికస్థితి ఈకాలపు బుద్ధిమంతులద్వారమున చక్కని సమన్వయము పొందదగియున్నదని నామనవి.

చక్కని చారిత్రము భారతీయులకుఁ గావలసిననాఁడు వారి మత చారిత్రము మొదట చూడవలెను. భారతీయుల ప్రస్తుత పరిణామమందు

న్న మత రాజ్యాంగాది చరిత్రముల కన్నిటికి పూర్వపుఁ బునాదులు జైన బౌద్ధమతముల రహస్యముల నరయుటలో తెలియబడును. ఆర్యుల వైదికత్వము—వేదసంబంధము ఇటీవల జైన బౌద్ధ సిద్ధాంతములవలన లౌకికత్వమునకు మారినది. అందువలననే వీరికి రాజ్యాంగచారిత్రము కూడ చూపట్టుచున్నది.

ఒకప్పుడు ప్రాపంచిక జనసంఖ్యలో సగముకంటె ఎక్కువజనులలో వ్యాప్తిఁ బొందిన జినబౌద్ధమతము నేటికాలమున క్రైస్తవమతమువలన ప్రోత్సహింపబడుటచేతను ఇంకను ఇతరకారణములచేతను వ్యాప్తి పొందుచున్నను భవిష్యత్పరిణామమున దానికే యావత్ప్రపంచికమత మగుటకు చోటు కలదని పాశ్చాత్యులలో బుద్ధిమంతులు ఇప్పుడిప్పుడూహించుచున్నారు. ఈ ప్రపంచములో పుట్టిన మానవు లెల్లరు నొకే మతము కలవారు కావలెనన్నచో అట్టిమతము జినబౌద్ధమత మొక్కటియే యని మతసిద్ధాంత విశారదులు నమ్ముచున్నారు.

ప్రస్తుతము నే చెప్పునది మన ప్రాచీనత— భవిష్యత్తు ఊహించుపట్ల మనదేశమందు పరిశోధనావసరములకు ఒక జినబౌద్ధగ్రంథాలయము కావలెనని అందులకు స్థలనిర్ణయము విశాఖపట్టణ మండలమున అనకాపల్లిప్రాంతమునున్న ప్రాచీన సంఘారామము (శంఖరాం). ఇక్కడ చైత్య స్తూప విహారాదులు కలవు. ఇట్టి గ్రంథాలయమునకుఁ దగినచోటిదియే కాబట్టి ఈ గ్రంథాలయమునకు దేశాభిమాను లెల్లరు తమ సాహాయ్యము ఒక పవిత్రకార్యముగనెంచి దయచేయఁ బ్రార్థితులు.

భిక్షుక శ్రీ జగన్నాథశర్మ,
విజయనగరం.

DEDICATION.

To the innocent Souls that suffer,

Man for his own physical and mental satiety, has been taking so many innocent lives, that the world abounds more in blood-thirsty species, than in harmless and yet unhappy beings. You, lambs, cocks and deer, how unknowingly do you play, and lick your own so-called master, even while he strops before you the vicious knife that forebodes your death! While the unsympathetic fowler aims the deadly ball, you, dove-pair, how happily and willingly do you forego the mortal coil, for quenching the giant-thirst of a living demon with your blood? Thou, man, that art deemed to be bestowed with sense of right and wrong, exclusive of the rest of creation, how dost thy civilised mentality prompt you, to show all thy skill towards taking the life of a brother-species,

which have a natural claim on thy fraternal love and kindness? Where Divine innocence takes thee for a universal friend there thow playest the blackest treachery.

Bow thow thy head once to thy knees, and think how many millions of brother souls have willingly opened their fountains of blood to quench the fire of thine insataible want! Far better are the innocent departing souls that leave behind the divine spark of selflessness, than the Satanic hooligan in thee!

Dearest souls, I dedicate to you this work, every letter to your immense millions that fell at the point of the cruel knife and aim, written in the everflowing tears that I shed, which shall direct you to a more happy region where no hand shall molest your happy and unceasing innocence.

Sarma.

Jaino-Buddhist Library.

It is a well recognised fact that the history of India, as we have it, is the 'prepared food, administered to us by foreign writers, whose outlook is bound to be different to be from that of the sons of the soil, e. g. the Black-hole tragedy has been conclusively proved to be a myth, and Sivaji, the Mountain-rat, has, in the light of recent research by eminent Indian scholars, developed into a gigantic historical personality.

We owe to Jain scholars all that is best in our classics while we stand equally indebted to Buddhism for the humanising influence, it has exercised on our religion. Yet, the fact remains that the inter-relation of these two religions is imperfectly, if not erroneously understood. Until research has gone to the root of this question, there can be no History of india worth the name, for keeping aside our petty religious differences which have wrought havoc enough in the past, there is no denying the fact that these two religions have moulded our country's past. There is scope and need for endless research, and, at all cost, this matter should be probed to the bottom, and differences of opinion settled beyond the shadow of a doubt.

To take one specific instance, foreign historians trace Jainism back no earlier than Mahavira. But our classics mention him to low down as the twenty-fourth in the list of Tirthamkaras. Now, the question naturally arises, 'who were the earlier twenty-three? where did they live? what did they do and teach? In any case a vast vista for research is opened in the past.

Coming to Buddhism, Brahmanic tradition has it that Gautama was not the founder, but only the propagater of the creed named after him by his own powers of elocution and more by his inimitable example of patience and universal love. The origin of the creed is traced to an earlier being called Tathagata Buddha. If this theory turns out to be true, the very position of Buddha as the founder of a great religion will hang in the balance.

The list of many problems of this sort that face the antiquary is practically endless. It behaves all patriotic Indians, therefore, to co-operate towards finding a solution for these vital questions, by affording facilities for research. The first requisite is a central library, accessible to all disinterested workers in the field, preferably located at some place, hollowed by Jaino-Buddhist traditions, within easy reach of railway communication, yet sufficiently removed from "the madding crowd" to facilitate calm study and research.

Having travelled far and wide in quest of such a place I feel irresistably drawn to the "Sangharamam" (now corrupted into "Sankharam") near Anakapalle, in the Vizagapatam District. It is a monastery of hoary antiquity, Showing stupas, Viharas, Chaityas, not to speak of the Arama (which the name it self bespeaks)—in short every variety of ancient sculpture, it satisfies also the conditions aforesaid. It is the property of the Vizianagram Raj and is a monument under the protection of the Archaxological department, under the Ancient Monuments Preservation Act, by which the public are at liberty to freely use it, provided that the contents are in no way meddled with. This would be an ideal place for the location of the proposed library.

To acheive this object several things have to be done chiefly the following:—

(i.) All available literature on the subject should be procured, whether in Sanskrit, Pali, or English translation from other languages.

(ii.) Donations are necessary for the above purpose, and a few buildings.

(iii.) Permnent endowments are also necessary for boarding arrangements for the scholars and research professors.

In the interest of the advancement of Indian National culture, I humbly and earnestly appeal to all patriotic Indians to render their help in any of the aforesaid ways and trust that they will consider it, not only as patriotic duty but as a divine service.

Sarma.

ANCIENT MONUMENTS AT SANKARAM

—o(o)o—

LECTURE AT ANAKAPALLE

[**From A Correspondent Hindu**]

Anakapalle Nov. 2.—Under the auspicies ofthe Teachers' Association, Municipal High School, Anakapalle, there was a meating in the school hall when Mr. D. Jagannath Sarma delivered a lecture on the Ancient Monuments at Sankaram, near Anakapalle, Mr. B. Pattabhi Ramaiya, B.A., L.T. Head Master of the school, who has also made a special study of the subject was in the chair.

The lecturer began by detailing the inter- relation between Jainism and Buddhism, holding that the former was by far the older faith and was founded, not by Maha vira (as is commonly supposed,) but by Rishbha Tirthamkara, father of Jada-Bharata, after whom our country has come to be named. This Tirthamkara spread the faith in the west and south of the peninsula. This faith was the origin of Buddhism, and spread to other lands, one of which China, is named after it. (China' is a derivative of 'Jaina'.) With " the second Buddha, not the Avatar of the Hindus, but Sakya Buddha' it came to be called the Hina-Yana, in contradistinction to the former, Maha-Yana, which spread from Gaya to Pithapuram, which is even now called 'Pada-Gaya.' The Sakya Buddha has come to be called 'The Buddha', and his religion, Buddhism', while the older Buddhism has come to be called 'Jainism'.

The lecturer then detailed a number of facts to show that the tract of country from Cuttack to the Godaveri was Jain by religion, and hence the Sankaram monument, he held to be of Jain origin. This was borne out by coins of the time of Samudra-Gupta and Chalukya Vishnu-Vardhana being found when the site was dug out. It must have therefore been a flourishing monastery and University between the fourth and seventh centuries of the Christian era. He, in conclusion, commended the ruins to men of up-to-date education, for special study and research.

The President remarked at the out set, that he differed from the lecturer in holding that the ruins were in the main of a Buddhist type. Unlike the monuments found still farther south which were of Jain origin as Mr. P. T. Srinivasa Iyengar has explained in one of his articles, this place marks the meeting place of two distinct religions waves the Maha-Yana from the west and the Hina--Yana from the east along with Asoka's conquest of Kalinga. There are some that like to call this tract Trikalinga of the place of fusion of the Trilinga and Kalinga.

With a vote of thanks to the lecturer and the president the meeting terminated.

(True copy from Hindu)

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ శారదా విహారము.

బోజ్జన్నకొండ.

జైనవిగ్రహములను జూచుటయందు మనదృష్టి మిక్కిలి పక్షపాతిం గలిగియున్నది. స్తూపములనునవి మనదృష్టిలో నతిసంభవమని చెప్పవచ్చును. చైత్యములు, సంఘారామములు, విహారములుగల జైన శైథిల్యములను ఆంధ్ర దేశమెల్లెడలను మనముచూడఁగలము. గోదావరీ మండలమున నార్యవటమనుచోట భూమియందెక్కడ త్రవ్వినను జైన విగ్రహములే కాన్పించును. ఆభాగమంతయు నక్కడ జైనపాడని ప్రసిద్ధిపొందియున్నది. అక్కడనే యెండమూరు, కాజలూరు, శీల, కుయ్యేరు, తాటిపాక, నేదునూరు, మున్నగు ననేక గ్రామములందు బ్రహ్మాండమైన జైన విగ్రహములున్నవి. పిఠాపురము ప్రాచీనజైన క్షేత్రమని ప్రసిద్ధి:— అక్కడ చెందుర్తి— చెందవోలు ప్రాంతములలో జైన శిథిలములున్నవి. అదిమొదలు నాగులకొండ, యెల్లవరంకొండ, ధారలకొండ, శెంబలగూడ, సింహాచలము, రామతీర్థము, ఈప్రాంతము లన్నియు జైనరాజ్యమని చెప్పఁదగినన్ని స్తూప చైత్య విహారాదులతో నొప్పుచున్నవి. ఇప్పుడు మనమున్నచోటు బోజన్నకొండ జైనరాజ్య ప్రతీతిని చాటించెడు జైన సంఘారామము. ఇట్టియనేక ప్రదేశములను మనము మిక్కిలిగా జూచుచున్న యలవాటున వాని ప్రాము

ఖ్యాత మనలో మఱుపువడియున్నది. పెరటిచెట్టువలె మనకతి లభ్యంబగు జైన శిథిలములందు మనకు పరిశోధించు దృష్టి తక్కువ :— ఈనడుమ పాశ్చాత్య విజ్ఞాన ప్రాబల్యము మనవారలను ప్రాచీన శిల్పశాస్త్ర పరికరమను పేరుతో మిక్కిలి ఆకర్షింప నారంభించినది మొదలు—మనదృష్టి ప్రాచీన శైథిల్యములవంక ప్రసన్నపడుచున్నది అమరావతి స్తూపమందలి 12,000 విగ్రహములు బ్రిటిషు మ్యూజియము నందలి చిత్రఫలకములుగా నేర్పడిన పిమ్మటను, భట్టిప్రోలు, గుడివాడ, ఘంటశాల లోనగుచోట్ల బయల్పడిన ఇటిక స్తూపముల చారిత్రము తెలిసిన పిమ్మటను ఇటీవల ఆంధ్రులు, తమ యతి సంభవ దృష్టితో నిరాదరించు స్తూపముల చారిత్ర మరయ నారంభించువారైనారు. మన వక్ష్యమాణస్థలమగు బొజ్జన్నకొండయు చాలకాలమిట్టి యనాదరణమునకు పాత్రమై యుండెడిదని వినుచున్నాము. "నారాయణంభొజే" యను మహాత్ముం డొక్కఁడు ఈకొండ నాశ్రయించి చిరకాలముండెనని యు, అప్పటి గౌరవముకంటె, విద్యార్థుల దృష్టిలో—ఇటీవల A. Rea, M. R. A. S. దొరవారు బొజ్జన్నకొండ మిగుల ప్రాముఖ్యమైన చరిత్రము గలదియను నివేదిక నిచ్చిన తరువాత నధికముగా గౌరవింపఁబడుచున్నదని యుఁ దెలియుచున్నది.

—: బౌద్ధ ప్రతీతి. :—

దేశమందెల్లకడలను ఇట్టి శైథిల్యములను చాలభాగము బౌద్ధసంబంధములుగా విద్యార్థులు వర్ణించుచున్నారు. కాస్త్రకేలు దొరవారు 1869 సంవత్సర ప్రాంతములో ఈకొండను బౌద్ధావరణముగా వివరింపనారంభించియుండిరి. ఇటీవల ఫ్రాంసిస్ దొరవారు 1907 సంవత్సర ప్రాంతమున అదేరీతి ప్రకటనమునుఁ గావించియుండిరి. అదేతరుణమున రీదొరవారును బొజ్జన్నకొండ — ప్రాచీన బౌద్ధశిథిలమయియుండెనని వక్కాణించియుండిరి.

ఈయభిప్రాయములమీఁద నేను విమర్శన కవకాశము గలిగియున్నాను. మ॥రా॥శ్రీ బి. పట్టాభిరామయ్య పంతులుగారు ఈశీర్షికమీఁద బౌద్ధప్రతీతిని పత్రికల కిచ్చుచున్నారు. వీరుప్రస్తుతము సభాధ్యక్షపీఠమందుండు భాగ్యము గల్గినందున వారుప్రకటించు బౌద్ధప్రతీతినిగూర్చి వారి యభిప్రాయమును ఈసభవారెఱుంగుటకు ఇప్పుడు మంచి యవకాశమున్నది. ఉపక్రమమందే నేను బొజ్జన్న కొండను జైన సంఘారామముగా నారంభించియుండుటచే నాయభిప్రాయమును బలపెట్టుకొనుటకు బాధ్యత గల్గుచున్నాను. జైన సంఘారామములు సామాన్యముగా నిటీవల చరిత్రకారులచే బౌద్ధ సంఘారామములుగాఁ బేర్కొనుటకుండిన కారణములను మనమిచ్చట చర్చించుట అప్రస్తుతముకాదు. చరిత్రకారులు జైనశిల్పములను బౌద్ధశిల్పములను, బ్రాహ్మణ శిల్పములను వేర్వేర బేర్కొనుచుఁ వివరించు నవసరంబున బౌద్ధజైనముల పరస్పర భేదము గుర్తింపఁజాలక సత్యమును తబ్బిబ్బుపఱచుచున్నారు. ఇట్టిబాధకము: బొజ్జన్నకొండ బౌద్ధావరణమా ? జైన నిలయమా? యను సమస్య దగ్గఱకూడ విస్పష్టపడుచున్నది. కాస్త్రకేలు దొరవారు ఫ్రాంసిస్ దొరవారు, రీ పండితులు, మనయధ్యక్షులు బౌద్ధనిలయమని పేర్కొనిన ఈబొజ్జన్నకొండ — జైన నిలయమే కాఁగల్గునని విద్యార్థులగు మీరెఱుఁగుట విమర్శకుఁ బెట్టుచున్నాను. ఇందువల్ల బౌద్ధమత జైనమత ప్రాచీన చారిత్రిక రహస్యములు కొన్ని బయల్పడుటకు మంచి యవకాశమున్నది.

—: బౌద్ధ మతము. :—

బుద్ధుండనువాఁ డొకరుఁడు శాక్య వంశమున క్షత్రియకులములో కపిలవాస్తు నగరమున మాయాదేవి గర్భంబున శుద్ధోదన మహారాజునకుఁ గుమారుండై పుట్టి సర్వార్థ సిద్ధుండని పేరంబరఁగెను ఈతనికేఁ గౌతముండని

వేఱునామముండినట్లును — ఈతనివల్లనే బౌద్ధమతము సుస్థాపితమైనట్లును మనకు విశ్రుతపడుచున్నది. అదేకాలమున మహావీరుఁడను పేర జైనమతమును సుస్థాపితపఱచిన నయకులక్షత్రియుఁడు కుసుమపురప్రాంతమున విసారగ్రామమందు జన్మించి యుండెనని విశదపడుచున్నది. ఈసమకాలికులిరువురిలో బుద్ధునివలన బౌద్ధమతమును మహావీరునివలన జైనమతమును ప్రారంభములయ్యెనని ఆంగ్ల చరిత్రకారుల వాదము. ఇటీవల జర్మనీ పండితులు ఇట్టివాదము పైకి బాగుగా దాడి వెడలుచున్నారు. కొందఱు పాశ్చాత్య పండితులు బుద్ధుఁడను వాఁడొక కల్పిత పురుషుఁడనియు, మాయాదేవీ తనూజుఁడని చెప్పుచున్నారు గనుక మాయాశబ్దార్థస్ఫురణమున "మాయ" యనునది ప్రకృతిద్యోతకముగానుండి శుద్ధోదన పుత్రుఁడనుటచే అన్నవికారమైన పురుష స్వరూపులెల్లరు బుద్ధులే యగుదురనియు, జన్మస్థానము: కపిలవాస్తువని చెప్పుటచే ఆమతరహస్యము కపిలుని యుపదేశముల వికారమే కావచ్చుననియుఁ గొన్ని వ్రాఁతలను మనముందఱకుఁ దెచ్చుచున్నారు. ఈయంశముతో మనకుఁ బ్రస్తుతము సంబంధములేదు. కాని బుద్ధుని జన్మమును మనమెల్లరమును నంగీకరింపఁదగిన చారిత్రక నిదర్శనములను గలిగి యుండుటచే మాయాదేవీ శుద్ధోదన కపిలవాస్తు సంబంధముగల గౌతమ బుద్ధుని గల్పిత పురుషుఁడని కాక వాస్తవ పురుషుఁడనియే యొప్పుకొనవలసి యున్నాము. ఐనను బౌద్ధమతము ఈతనితోనే ప్రారంభము కాలేదను వాదము ప్రవేశపెట్టఁదగియున్నాము. ఈబుద్ధునికంటెఁ బ్రాచీనముగా బుద్ధుఁడొకరుఁడు గాని పెక్కండ్రుగాని యుండిరని మనసునూహించుటకు సామగ్రి కలవారమైయున్నాము. ఇప్పుడిప్పుడీట్టి యనుమానమును జర్మనీయులు కూడ విశదీకరించుచున్నారు. ఇందుకనేక నిదర్శనములు కలవు. మనబాల్యములోనే మనకు ఆంగ్లమునకంటె ముందుగాఁ బఠనీయములై యుండిన గ్రంథములలో నిడగు అమరమున శాక్యసింహునికంటెఁ బూర్వుఁడైన బుద్ధునిఁగూర్చి యిట్లున్నది

సర్వజ్ఞస్సుగతో బుద్ధో
ధర్మరాజ స్తథాగతః
సమంతభద్రో భగవాన్
మారజిల్లోకజిజ్జినః
షడభిజ్ఞో దశబలో౽
ద్వయవాదీ వినాయకః
మునీంద్రశ్శ్రీఘనశ్శాస్తా
మునిః—

సర్వజ్ఞుఁడు, సుగతుఁడు, బుద్ధుఁడు, ధర్మరాజు, తథాగతుఁడు, సమంతభద్రుఁడు, భగవానుఁడు, మారజిత్తు, లోకజిత్తు, జినుఁడు, షడభిజ్ఞుడు, దశబలుఁడు, అద్వయవాది, వినాయకుఁడు, మునీంద్రుఁడు, శ్రీఘనుఁడు, శాస్తముని, ఇవి అవతారబుద్ధుని నామములు. మధ్యగయయందు కలియుగాద్యవసరమున జినుని కుమారుఁడై పుట్టినట్లు ఈబుద్ధునిగూర్చి ప్రతీతి. ఈతనివలన వ్యాపించిన మతమే జైనమతము కావలయును. ఈయంశము నిజమైనను కాకపోయినను శాక్యసింహునికంటె నీబుద్ధుఁ డన్యుఁడనియు— జినపుత్రుఁడని కాని జినుఁడని కాని గయాప్రదేశస్థితి కలవాఁడీ ప్రాచీన బుద్ధుఁడనియు— మిక్కిలి ప్రాచీనుఁడై జైనుఁడో బౌద్ధుఁడో యైయుండిన అమరసింహుని యీవ్రాఁత సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది. ఇఁక శాక్యసింహుఁడైన బుద్ధుఁడొకరుఁడున్నాఁడనియు నాతఁడే ఇట్లు వ్రాసినాఁడు.

—శాక్యమునిస్తుయః
సశాక్యసింహః సర్వార్థ
సిద్ధః శౌద్ధోదనిశ్చ సః
గౌతమశ్చార్కబంధుశ్చ

మాయాదేవీసుతశ్చసః

శాక్యముని, శాక్యసింహుఁడు, సర్వార్థసిద్ధుఁడు శౌద్ధోదని, గౌతముఁడు, అర్కబంధువు, మాయాదేవీసుతుఁడు — ఇట్లు గౌతమబుద్ధుని నామములు. ఈప్రసంగ మెందులకనఁగా:—

ఇరువురు బుద్ధులు పుట్టిరనియు, జినబుద్ధుఁడు జైనమత వ్యాపకుఁడనియు, గౌతమబుద్ధుఁడు బౌద్ధమత వ్యాపకుఁడనియు జైన మతమంతయుఁగూడ బుద్ధశబ్దసంబంధము గల్గుటచే నేది జైనమతమో, ఏయది బౌద్ధమతమో విచారించుటయందు బుద్ధశబ్దసంబంధమున సత్యము తబ్బిబ్బు వడుటకుఁగల్గు నవకాశమెట్టిదో తెలియుటకుఁబరిశోధకులు ఇద్దఱు బుద్ధుల నెఱుఁగఁదగియున్నారు. ఇట్టిది తెలియకపోవుటవలన సత్యమెట్లు దూరపడుచున్నదో కూడ ఒకటి రెండు సాదృశ్యముల నిచ్చుచున్నాను.

1. చీనాదేశమందు వ్యాపించిన బౌద్ధమత ప్రాతిపదిక గౌతమ బుద్ధుని కారణమని లోకజ్ఞులు వ్రాయుచున్నారు.
విజమారయఁగా, అక్కడ వ్యాపించిన బౌద్ధమతము జినప్రాతిపదిక గలదియగుటచే దేశమునకు జినశబ్ద రూపములుగా చీనాయని పేరు గల్గెనని వేత్తలు తెలుపుచున్నారు.

2. నాగార్జునుఁడు బౌద్ధాచార్యుఁడనియు శాతకర్ణికిం గురువనియు నాతఁడు తథాగతుఁడనియుఁ జారిత్రికులు వ్రాయుచున్నారు. తథాగతుఁడైనచో గౌతమబుద్ధసంబంధుఁడు కాక జినబౌద్ధాచార్యుఁడనియు నందువలన అమరావతి, బౌద్ధగయాదులందలి స్తూపములు జైన బౌద్ధ మునకుఁ జేరుననియు విశదపడుచున్నది. ఇట్లే మున్ముము వివరములను బరిశోధింపఁ దగియున్నాము.

పాశ్చాత్త్యుల శోధనలకంటె మనవారుచేసిన శోధనలందుఁ గొంత వఱకు నెట్టి సత్యములుండ నవకాశములుండును.

తరువాత జైనమతము మహావీరుని కారణమున గౌతమ బుద్ధుని బౌద్ధమత మంతటి వయస్సు మాత్రమే కలదిగాఁ జెప్పఁబడుచున్నది. ఈసంగతిని కూడ కొందఱు పండితులిప్పుడు ఎదురొడ్డనుచున్నారు. జైనతీర్థంకరులలో ఋషభుఁడు మొదటివాఁడు. ఇందునుబట్టి చూచినచో జైనమతము మిక్కిలి పెద్దకాలము నాఁటిదని నిర్ణయింపఁగలము. ఋషభుఁడు పౌరాణిక యుగము నాఁటివాఁడు. ఈ హిందూదేశమునకు అజనాభమని వ్యావహారిక ప్రసిద్ధి గల్గియుండిన మిక్కిలి ప్రాచీన కాలమందున్నవాఁడు. ఈతని పుత్రునే మనము జడభరతుఁడందుము. ఈభరతుని మూలముననే మనదేశమునకు భరతఖండ మని పేరు కల్గినది. ఋషభుఁడాది జైనతీర్థంకరుఁడు. ఇటీవల కొంగమేన కాశ్యప, ఫీపాశ్వ, కాకుత్స్థాదులు తీర్థంకరులై యుండిరి. ఋషభుఁడు— ఆది జైనాచార్యుఁడను ప్రతీతినిబట్టి చూచినచో ధ్రువుని పినతండ్రియగు, ప్రియవ్రతుని ప్రపౌత్రుఁడని తెలిసి ఎంత ప్రాచీనుఁడో నిర్ణయింప నవకాశము చూపట్టుచున్నది. ఈఋషభుని పౌత్రుఁడును భరతుని పుత్రుఁడును అగు సుమతి మగధదేశమున బుద్ధుఁడను పేర మతాచార్యుఁడై ట్లు భాగవత పంచమ స్కంధమును జాగ్రతగాఁ జదివినవారు నిర్ణయింపఁగలరు. కాఁబట్టి యిక్కడ ప్రస్తుతమునకు వచ్చెదను :—

౧ జైనమతము బుద్ధునిఁ జేర్కొనుచున్నది.
౨ బౌద్ధమతమును బుద్ధునిఁ జేర్కొనుచున్నది.
౩ మహావీరుఁడు జైనమతస్థాపకుఁడు కాఁడు.

౪ గౌతమబుద్ధునికిం బూర్వులలో మతస్థాపకులందు బుద్ధులున్నారు

౫ గౌతమ బుద్ధుఁడు ఉత్తర కురుభూములందు పుట్టికాశీ, గయ, మగధ ప్రాంతములందు సంచరించినవాఁడు:— మంచివక్త మతాచార్యుఁడు క్షత్రియుఁడు రాహులుని తండ్రి.

౬ ఋషభుఁడు: ప్రాచీన బౌద్ధమతస్థాపకుఁడు దక్షిణ కర్ణాట రాజ్యమున సంచరించినవాఁడు. క్షత్రియుఁడు, భరతుని తండ్రి బుద్ధుఁడనఁబడిన సుమతికిందాత.

౭ గౌతమబుద్ధుఁడు శ్రీరాముని పరంపరలో ౫౧ వ పురుషుఁడు— భారతయుద్ధమున కౌరవపక్షములో యుద్ధమునకువచ్చిన బృహద్బలుని పరంపరలో ౨౪ వ పురుషుఁడు. సూర్యవంశజుఁడు. క్రీస్తు పూర్వము ౪ ౫ శతాబ్దములందున్నవాఁడు.

౮ ఋషభబుద్ధుఁడు:— గౌతమబుద్ధునికిఁగూడ చాల పూర్వుఁడు. స్వాయంభువ వంశజుఁడు.

౯ గౌతమబుద్ధుని ప్రబోధము నశోకాదులు కత్తిచేతఁబట్టి దేశదేశములయందు వ్యాపింపఁజేసిరి.

౧౦ ఋషభబుద్ధుని ప్రబోధమును సాత్త్విక వ్యక్తులగు తీర్థంకరులు దిగంబరులై దేశదేశములందు వ్యాపింపఁజేసిరి.

౧౧ గౌతమబుద్ధుని ప్రచారమునకే బౌద్ధమతమని ఇటీవలరూఢి—

౧౨ ఋషభబుద్ధుని ప్రచారమునకే జైనమతమని హైందవార్యులు పేరిడిరి.

౧౩ బ్రాహ్మణకర్మకుల శ్రోత్రియత్వమునకు జైనమతము చేరదు:—

౧౪ గౌతమబుద్ధుని బౌద్ధమత పద్ధతులలో ఇటీవల మహాయాన పద్ధతిగాఁ బేర్కొనఁబడినది జైనమత పద్ధతులకుఁజేరును.

ఈ రీతిగాఁ బరస్పరము వ్యత్యస్తపడుచు ప్రాచీనతలో జైనమతమునకుం దక్కువదైనదియు రామాయణ కాలమునందే రావణ పాలితంబైన లంకాపట్టణములో జైత్యప్రాకారములను వెలయించుటచేత ప్రసిద్ధి గల్గిన జైనమతము ననుసరించి — అనేకాంశములలో ననుకరణము గల్గినదియును నైన బౌద్ధమతము ఇటీవల వెలసినదని నిశ్చయింపఁ గల్గుచున్నాము. ఇట్లు ప్రాచీనత-మతాచార్య సంపన్నతలందుఁ బరస్పరము వేర్వేరుపడుచు బుద్ధశబ్ద సంబంధముచే మాత్రమే జైనబౌద్ధములు పల్వురిచే నొకటిగా బౌద్ధమని భ్రమింపఁజేయఁబడుచున్న యంశమందు. జైన శిల్పములను విడఁదీయవలసిన యగత్యము కల్గుచున్నది. అది యెట్లని చూడఁగా బౌద్ధశిల్పములు — జైన శిల్పములును అనేకాకృతులలోఁ బోలియున్నను దిగంబర లక్షణములుండిన చోట్లను జైనమని పేర్కొనవలయును. ఇట్లని విన్సెంటు ఏ. స్మిత్తు మహాశయుఁడు వివరించియున్నాఁడు :—

" The jain statues are ordinarily, although not always, distinguishable from the Buddhist by their nudity, but the accessories of both do not differ widely.

Imperial Gazetteer

—: బొజ్జన్న కొండ. :—

ఇఁకమీఁద మనస్థలమును బౌద్ధమో జైనమో నిర్ణయించుకొనఁ గలము కాఁబట్టి బొజ్జన్న కొండను గూర్చి కొంతచెప్పెదను. దీనిచారిత్రమరయఁగా:— ఇది విద్యార్థులపాలిటి విశ్వవిద్యాలయమై తొల్లి యొప్పారినట్లు చూపట్టుచున్నది. దీనినామము " బహుజైన " శబ్దసంబంధమున గ్రామ్యవాదములో " బోజన్న " " బొజ్జన్న " యిట్టిపరిణామముఁ బొందెన

ని నా మిత్రులగు మ॥ రా॥ శ్రీ వెంపరాల సుబ్రహ్మణ్యం పంతులు, ఎం.ఏ. గారు ఊహకు దెచ్చుచున్నారు. దీనియునికి శంకరం గ్రామమం దని పల్వురు చెప్పుచాని నాదసి శంకరం గ్రామముయొక్క ప్రాచీన నామము సంఘారామమని మ॥ రా॥ శ్రీ చెముడుపాటి వెంకటేశం పంతులు గారు విశదీకరించి యున్నారు. ఇప్పుడీ విహారమును అస్మద్మిత్రులు శారదా విహారమని వాడుచున్నారు. దండకారణ్యమును బట్టి యేర్పడిన గాథలలో ఇక్కడి నది వరాహానదికి సంబంధించి శార్దూలనదియని ప్రాచీన ప్రసిద్ధిగా దెలియుచున్నది. ఇటీవల ఈభాగము జనాకీర్ణమైన తరువాత శార్దూలనది = శారదానది వలె నుచ్చారణకు వచ్చినట్లు ఊహింపదగియున్నది. ఈ కొండప్రక్కనున్న నదికి శార్దూలనామముండినట్లు నిదర్శనముగా పులిగడ్డయని కొన్నిచోట్ల నేటికి వాడుక వినబడుచున్నది. ఐనను శారదయని యీనది సర్వత్ర రూఢిపడుటచేత — ఈనదిప్రాంతగల విహారము శారదా విహారమనుట సమంజసమని పెక్కండ్రు తలంపగలరు.

వర్ణింపబడుచున్న చో శారదా విహారము సంఘారామ గ్రామభూముల నడుమనొక మెట్ట మీదనున్నది. దానిచుట్టును బంటపైరుల కిరవైన మంచి మాగాణి భూములు — సల్లపు సేద్యములు — పంటపొలంతికి నిండుగార మిచ్చుజల వాహికలు, పచ్చికపైరులు. ఇట్లు జనాకీర్ణమైన భూమధ్యంబున నేడు పూజ్యతలేక నిర్జనమై గబ్బిలములతో శ్రీశారదా విహారముండుట మాకు దర్శనీయమగుచున్నది. జైన విగ్రహములను బొజ్జన్నయని దీనింగూర్చి గ్రామ్యులంగురా! యనియొక సందియము న్నది. బొజ్జదేవుడు = విఘ్నేశ్వరుని ప్రతిమ కూడ ఈకొండమీద నొక గుహాలో జిత్రింపబడియున్నది. కాని దానివలన బొజ్జన్నకొండ యను పేరు గల్గునంత ప్రాముఖ్యత ఆవిగ్రహము కు గాగరాసున్నది. ఈకొండ తూర్పు

నుండి పడమటికి నిడుపయియున్నది. దీనికింజేరి యింకొక కొండ తూర్పు నుండి పడమటికి క్రమపద్ధతిలో ఎత్తువడుచు బహుగోపుర శిఖరములను బోలిన స్తూపములను గల్గియున్నది. స్తూపములు బహుపంక్తులుగ దీర్చంబడి యున్నవి. ఈస్తూపములను పామరులు కోటిలింగములనుచుండురట! కొందఱు పాండవుల వనవాసకాలమునాటి పరికప్పలనుచుండురు. కొండకొప్పున మూడుచోట్ల ఈ ఱాతిపార మూడు పెద్ద స్తూపాకృతులుగ మిక్కిలి పనితనము మెఱయ నిర్మింపబడినది. అందు పెద్దది 30 అడుగులు దమూరమి వ్యాసరేఖ గల్గి అంతియయెత్తున దనరారుచున్నది. ఈ మూడు పెద్ద స్తూపముల నిర్మించుటకవి కొండభాగము మధ్యకు అడ్డముగా దొలువబడినది. ఆదొలిచిన భాగము ఆఱడుగుల వెడల్పు — ఇఱువది యడుగుల లోతు గల్గియున్నది. ఆప్రదేశమందే ఇఱువది యేడడుగుల పొడవు, ఐదడుగుల వెడల్పు, ఆఱడుగుల యెత్తు గల వసారా యొకటి యేర్పఱుపబడియున్నది. ఆవసారాలో చిన్నదియు చదునైనదియు ఏడు చతురపుటడుగుల వైశాల్యము గలదియునైన దైవపీఠము దొలువబడినది. ఈ యేర్పాటంతయు ఒక్కఱాతిని దొల్చుటవలన నైనది.

జైన బౌద్ధులలో ఱాతిని దొల్చు శిల్పులుండిరనియు వారిలో నాగ్నజిత్తుడు సుప్రసిద్ధుడనియు జ్ఞాపక పడుచున్నది. ఈప్రాంతము నందలి ఱాతిగుహలు నాగ్నజిత్తువంటివారి ఘన యేర్పాటులకు సాక్షిభూతములై యున్నవి. నిజముగా నివి ఎవరిచేత దొలువబడినవో తెలియుటకు అవకాశములు చాలకున్నవి. ఈపర్వత ద్వితయముయొక్క తూర్పుకొండ బహు చైత్యముల కునికిపట్టుగా నొప్పారుచున్నది. ప్రతి పర్వత శిఖరమును బోలిన ఱాతిభాగము ఇక్కడ స్తూపాకృతిగా జెక్కబడుటవలన స్తూపసమూహాయము — ఆచెంగటనే క్రింద నొక యంతస్తు మీద నొకయంతస్తుగల్గి పశ్చిమాభిముఖమైన రెండు చైత్యములు ఏర్పడినవి. ఈచైత్యములు స్తూపములు

చైత్యములందలి బహు విగ్రహములు మన ప్రాచీనమైన జైన శిల్పమును జ్ఞాపక పఱచుచున్నవి. ఈస్తూపసముదాయము చుట్టుపట్లయందు పొలముల కంటె రమారమి 75 అడుగుల యెత్తున నారంభమైనవి— స్తూపములకడకుఁ జేరుటకు మెట్లు వరుసలున్నవి కొన్ని పాడుపడినవి. చైత్యములు, వానికి ప్రాంత మత సభలు— విద్యామందిరములు ఈపద్ధతిలో నుపయోగపడఁదగిన మహాశ్శ్య సొంపారుచున్నవి. పూర్వకాలమునందలి నాలందా విశ్వవిద్యాలయము ఆఱు కళాశాలలతో నిండి ఒక్కొక్క కళాశాలకు ద్వారపండితుఁడధికారిగానుండి— ద్వారపండితుని ప్రశ్నలకు సదుత్తరమిచ్చువారే యచటి మతములఁ జేరనర్హులైయుండి— విహారమధ్యమునందున్న "శాస్త్రిగృహము" నందు శ్రమణులు ప్రజ్ఞాపారమిత సూత్రాదిగ్రంథములఁ జదువుచుండి —ఆయా కాలముల విద్యాధిక్యతను భారతీయ విజ్ఞానమును జ్ఞాపకపఱచు శ్రీభద్రజ్ఞాన పాదాచల యధ్యక్షతను వన్నెకెక్కిన విశ్వ విద్యాలయము లంబోలిన మహానిర్మాణ మేదియో ఇందుండి యుండవలెనను పథకముతో ఇక్కడి బహుమంటపములు వెలయుచున్నవి. ధాన్యకటకము, కాశి, మధుర తక్షశిల ఈమున్నగు ప్రదేశములు ప్రాచీన విద్యాపీఠములు గల్గిన తావులని తెలియుచున్నదిగదా! కంచియందొకటి పెద్దాపురము చెంగటనుండు ఆసనపురమందొకటి నలందాయందొకటి ఇట్లు పూర్వ కాలమునాఁటి ఘటికాస్థానములు ప్రతీతివడియున్నవి. ఈ ప్రాంతముల చీపురుపల్లి విశ్వవిద్యాలయస్థానమని వదంతి. ఘటికాస్థానము నాఁబడునది జలఘటీకార యంత్రముగల్గిన ప్రాచీన విద్యాస్థానము. ఆనాఁడు జలఘటీకార యంత్రములు (Water Clocks) జ్యోతిషిక పాఠములు జరుగు విశ్వవిద్యాలయములందుండునవి గావున వానికి ఘటికాస్థానములని పేరు. మనదేశమందు మిక్కిలి ప్రాచీనకాలమందు ఘటికాస్థానములు, విశ్వవిద్యాలయములు, పరిషత్తులు, సంగములు, పనిచేసి తుదిరోజులలో విద్యలకు రాజాస్థానములు క

డపటి నెలవులైనవి. రాజస్థానములందలి విద్యాదరణము కల్గిననాఁడే మన యాంధ్రభాషయొక్క చరిత్రము మనము కొంచెము వివరింపఁ గల్గుచున్నాము. అదియును శ్రీరాజరాజనరేంద్రునితో నారంభమైనట్లు నేర్చుకొనుచున్నాము. కాని రాజాస్థానముకంటె పూర్వము మిక్కిలి పురాతనకాలమందే విశ్వవిద్యాలయములనాఁడును, పరిషత్తులనాఁడును, ఘటికాస్థానములనాఁడును, సంఘారామములనాఁడును ఆంధ్రభాషకుఁ గొంతచరిత్రముండినని— అది మత విరోధములందు బడి మాటువడినది. బౌద్ధకథనములందలి ఆంధ్రార్థకదలు వినఁబడుచున్న యంశముమీఁద కొంత మాట్లాడితిమేని ఈ— బౌద్ధ త్రిపిటకముల నాఁటికిఁగల్గిన యంధ్రభాష బైలుపడును.

ఇప్పటికిఁ జెప్పునదేమనఁగా ఘటికాస్థానములతో నారంభమై రాజాస్థానములతో నంతమైన భారతీయశాస్త్రసమాదరణము నిరాధారపడకుండ తిరిగి ప్రాచీనవిశ్వ విద్యాలయములను వెలయించుకొనుటచే మనకు అభివృద్ధి కలుగగలదని — అందులకు మనకు ఇంకను పునాదులు మాత్రము చెడిపోని యీసంఘారామ చైత్యవిహారదులవంటివి సహకారులగునని విశ్వసించెదము. ఇక్కడి చైత్యములమీఁద యంత్రస్తున పద్మాసనాసీనుడైన తథాగత నాగాచార్యులో మరియెవ్వరో చిత్రింపబడి యుండిరి. దిగంబర జైన విగ్రహ మొకటి నిలువుగాఁ జిత్రింపబడినది. అచ్చటి విద్యాశాల 30 అడుగుల చతురశ్రమమున 8 అడుగుల యెత్తున నొప్పారుచున్నది. దానికి 16 స్తంభములు కలవు. ఈపదునాఱు స్తంభములు నొక్కొకటి 2 చదరపుటడుగులు పరిమాణము గలవి. ఇక్కడ ద్వారదేశమున మఱికొన్ని జైన విగ్రహములున్నది. ఈవిద్యా మంటపముమీఁద నొక జైనమత ప్రదేశమున్నది. అక్కడ నొక జైన మతాచార్య విగ్రహమున్నది. ఈజైన మతాచార్య విగ్రహము 5 అడుగుల యెత్తుగల్గి ఉభయ పార్శ్వముల విగ్రహములపై శిల్పింపఁబడిన విగ్రహములచే నొప్పారుచున్నవి. ఈవిగ్రహ

ములు పొలములలోనున్నవారికి గాంభీర్యముగాఁ జూపట్టుచుండును.

అక్కడినుండి పైకిబోఁగా 12 అడుగుల పొడవు నాలుగడుగుల వెడల్పు 7 అడుగుల యెత్తుగల ఒకవిశాలమైన విద్యాశాల జూపట్టుచున్నది. అక్కడ కొన్ని జైన శిల్పములకు సంబంధించిన విగ్రహములు కన్పట్టుచున్నవి. ఈవిద్యాశాలకుఁజేరి తొమ్మిది అడుగుల పొడవు ఐదడుగుల వెడల్పుగల జైన పీఠమున్నది. దానిప్రక్కను నాగ జైన శిల్పములున్నవి. ఈపై యంతస్తుకు చేరువగా ఏడడుగుల యెత్తుగల స్తంభము — దానికిఁ జేరువగా 10 అడుగుల వెడల్పు ఆఱడుగుల యెత్తుగల సోరంగ మొకటి చూపట్టుచున్నది. అక్కడ కొన్ని జైన విగ్రహములున్నవి. వీని అన్నిటికిం బైన ఇటుకలతో నిర్మింపబడిన భోజనవసతులుగలచోటు — ఈభాగముయొక్క రామణీయత చెప్పుట సులభము కాదు. దానిని జూడఁగానే దాని పూర్వవైభవ మేరీతిగనో మనము కొంత యనుభవించినట్లు జ్ఞాపకపడును. ఇట్టి యాస్థానము పరిశీలింపఁగా మనదేశ దౌర్భాగ్యమున నేఁటికియ్యది శిథిలపడియున్నను ప్రాచీనకాలమున నియ్యది మహావైభవోపేతమైన విశ్వవిద్యాలయమే యనుటకేమియును సందియము గానరాదు.

ఇది జైన విహారమే.

స్మిత్తుమహాశయుఁడు చెప్పిన చోటనే నిలుచుండిన పెద్ద జైన దిగంబర విగ్రహ చిహ్నముకంజేసి యిది జైన నిలయమే యనునంశము సుస్థిరపడుచున్నది. ఇదివఱకు దీనింగూర్చి బౌద్ధనిలయమని వ్రాసినవ్రాఁతలన్నియు స్థూలముగా నిరూపణ చేయఁబడినవియే కాని జైననిలయము కాదను నూహతో జైలుచేసినవి కావని నమ్ముచున్నాను.

దీని ప్రాచీనత.

1907—1908—1909 సంవత్సరములందు ఈభాగము ప్రభుత్వమువారు విజయనగరం మహారాజు గారి యనుజ్ఞఁగైకొని ఆర్కియాలాజికల్ శాఖవారి యధీనము చేసిరి. అక్కడ త్రవ్వఁగా దంతపు కైజారు, ముత్యములు వైడూర్యములు గల్గిన పిడిగలది దొరికినది. స్తూపపురేకులు కొన్ని లభించినవి. ప్రాచీనమైన కృత్రిమనేత్రము (Artificial Eye) ఒకటి లభించినది. కొన్నిరకముల గాజులు దొరికినవి. దంతపు జైన విగ్రహమొకటి లభించినది. సీసపు నాణ్యములు, రాగినాణ్యములు, బంగారు నాణ్యములు లభించినవి. వీనింబట్టి చూడఁగా బంగారు నాణ్యము సముద్రగుప్తుని కాలము నాఁటిదని తెలియుచున్నందున ఈ విహారము క్రీ॥ శ॥ 326 — 375 నాటి ప్రాచీనతకుఁ దార్కాణమని భావింపవలసి వచ్చుచున్నది. రాగి నాణ్యములు:— సమరశ పరాక్రమ అపరాతీర్థాది ముద్రలతో విషమసిద్ధి రాజ్యమునాఁటివై పల్లవరాజుల నాటివిగను తూర్పు చాళుక్యులలో ప్రథమ విష్ణు వర్ధనుసంతతి ప్రాచీనకాలమునాటివిగను ద్యోతకపడుచున్నవి. ఈ నాణ్యములు రమారమి 70 దొరికినవి. ఇందువల్ల క్రీ॥శ॥ 663—672 ప్రాంతములందు ఈవిహారము తప్పక జనాకీర్ణమై వాడుకలో నుండినట్లు నిర్ణయింపఁగలము. సామాన్యముగా స్తూపములు మతాచార్యుల అవయవ దంతములను సుస్థిరపరచి ఆరాధించుటకొఱకై నిర్మించుట ప్రాచీనాచారము, ఆకాలమునట్టి నిర్మాణము ప్రాయికముగా మట్టితో జరుగుచుండినట్లు వేత్తలు చెప్పుచున్నారు. సారనాథు స్తూపమున్నగునవి మట్టివి— మిక్కిలి ప్రాచీన చరిత్రముగలవి. ఇక్కడ ఈచాటికొండమీఁద మంటి స్తూపము చూపట్టుచున్నది. అదియు మిక్కిలియుం బురాతనమైన యిటుకలతో నిర్మింపఁబడినది. మట్టిస్తూపములుగలచోటు మతక్షేత్రమేయను వి

జ్ఞానమును పరిశోధకులవలన తెలియుచున్నది కాబట్టి దీనిని బహుపురాతన క్షేత్రముగాఁ జెప్పఁదగియున్నది. ప్రాచీన నిర్మాణముల ప్రాంతమునుండు పాలకదేవి — ఇక్కడ ఆవరణదైవముగాకొండ దిగువనున్నది. అది విగ్రహముపోలిక చెడక మనవారిచే ఎల్లమ్మ యని పిలువఁబడుచున్నది. ఈకొండమీఁద పానువట్టము ఒకటి పరిశోధకులకు దొరికియుండుట నిది ఇటీవల శైవులచేకూడ కొంతకాల మాక్రమింపబడెనేమోయని యనుమానింప దగియున్నది.

ఈ యంశములన్నిటిమీఁద దీనిని జైననిలయముగా నిర్ధారించుచున్నాము. దీనికిఁ దోడుగా ఈమండలమునందే రామతీర్థములందున్న శైథిల్యములు జైన నిలయములని ప్రసిద్ధిపడుచున్నవి

ఈసందర్భమందొక యంశము పరిశోధింపఁ దగియున్నది. మౌర్యరాజ్య సంవత్సరములలో ౧౬౫ వ సంవత్సరమున ఖారవేలుఁడను జైనరాజు కళింగదేశమును పాలించుచు శాతకర్ణియొక్క తోడ్పాటున మాగధముపైకి దండువెడలి జయము పొందినట్లు ఉత్కళమందలి ఉదయగిరివద్దగల హాతి గుంఫాశాసనము వక్కాణించుచున్నది. ఉజ్జయినినుండి ప్రతిష్ఠానపుర శాతవాహన వంశజులకు లభించిన ద్వాత్రింశత్సాలభంజికా సింహాసనము —ఈకళింగ జయపురమందు చిరకాలమునుంచి స్థిరపడియున్నది. దాని యుదంతమున ప్రతిష్ఠానపుర శాతకర్ణి వంశజులు ఆసింహాసనమును ఈప్రాంతముల స్థిరపరచిరాయను సంశయము ఊహకు వచ్చుచున్నది. అందువల్లనే సమీపస్థుఁడైన శాతకర్ణి— ఖారవేలునికి తోడ్పడెనేమోయని నిర్ణయము పొందదగియున్నది. అట్లయినచో తథాగత నాగార్జునుఁడు ఈశాతకర్ణికి మిత్రుఁడని చెప్పఁదగియున్నది. లేక బంగమున అమరావతి స్తూపములలోను శ్రీశైల నిర్మాణములతోనున్నటి నాగార్జున శాతకర్ణి సంబంధము ఈశారదా విహారమునకు ననుమానింపఁ దగియున్నది.

చారిత్రకాలమున జైనమతము.

ఒక్కసంగతిచెప్పి నాయుపన్యాసమును ముగించెదను గోదావరి మొదలు మహేంద్రగిరివరకు త్రికళింగమనియు, కళింగమనియు పేర్కొనఁబడు నీభూభాగము ప్రాచీనకాలమున మిక్కిలి నాగరకమైయుండెనని తెలియుచున్నది. ఆకాలమున నాంధ్రదేశమున కర్మఠ బ్రాహ్మణులకు త్రోక్కనచోఁ బ్రాయశ్చిత్తమని చెప్పఁబడు నీభూమియందు నేమతము వ్యాపించెనోయను సంశయము మనము పరిశోధింపఁ దగియున్నాము. కర్మఠ బ్రాహ్మణులకు ప్రాతికూల్యము చేకూర్చిన శత్రుమతమని ఒక్కజైనమతమే ప్రసిద్ధివడినది. ఆకాలమున ఇక్కడ జైనమతము విరివిగా వ్యాపించియుండెనని మనము నమ్మగలము. సముద్రగుప్తుని రాజ్యమై ఇది వన్నెకెక్కిన దేశమనియు గయ ఉత్తరపుణ్యభూమిగను పిఠాపురము పాదక్షేత్రముగను జైన తీర్థంకరులు భావించి జగన్నాథాది క్షేత్రములను సేవించుచుండిరని ఈ ప్రాంతములందు ప్రతీతిగలదు. అట్టి యీభూమి జైనుల నిలయమైనను కాలక్రమమున ఆపస్తంబక సూత్రావలంబకులమగు నస్మదాదులచే ప్రేమింపబడి త్రికళింగమనిగాని, కళింగమనిగాని పేరులేక ఆంధ్రమయమై యుండినది. మనకంటె ప్రాచీనులై ఇక్కడ స్థిరనిర్మాణములను గావించిన విజ్ఞాననిధులగు జైనాచార్యులపట్ల కృతజ్ఞులమై వారి విహారములను శ్రీశారదావిహారములనుగావించుట మనకర్తవ్యమని నామనవి:—

ఓంతత్సత్.

స మా ప్త ము.

గంధర్వగ్రంథమాల.

ఉద్దేశములు.

---

1. అధునాతన పద్ధతిలోఁ బాఠకుల కింపు నింపు సాంఘిక నాటక కావ్య గద్యపద్యవాఙ్మయము ప్రకటించుట.

2. గాంధర్వ వేదమునకు సంబంధించిన సనాతనాధునాతన గ్రంథముల వెల్వరించుట.

3. భరతశాస్త్ర సమన్వయమున కుత్తేజకములగు గాంధర్వక గ్రంథములను రహస్య ప్రచారార్థము విద్యార్థులలో వ్యాపింపఁజేయుట.

4. సులభలభ్యములు కాని సారస్వత గ్రంథములను లభించినపుడు ప్రకటించుట.

5. దేశచరిత్రలకు, శాస్త్రములకు, కళలకు సంబంధించిన విద్యార్థుల గ్రంథములఁ బ్రకటించుట.

నిబంధనలు.

మా ప్రకటనములన్నిఁటిని కొనెదమని తెల్పువారెల్లరు గ్రంథమాల చందాదారులుగా నెన్నఁబడుదురు. వారికి ప్రతిగ్ర వెలతీయఁబడును.

ప్రవేశరుసుమునకు I అణామాత్రము మ. ని. కు.

రాఁబోవు గ్రంథములు.

ద్వితీయసారిక: గంధయుక్తి

గంధశాస్త్ర [Old Indian perfumery] మర్యాదఁదెల్పు పద్మశ్రీయను బౌద్ధభిక్షుకుఁడు రచించినది; నేపాలరాజ్యస్థ భక్తపుర స్థానాధీశుఁడు శ్రీజగజ్జ్యోతిర్మల్లభూపాలుఁడు రచించిన వ్యాఖ్యానము గలది; సంపూర్ణాంధ్ర వివరణ సమేతము.

తృతీయసారిక: శ్రీరాముని శీలము

ఇది చెన్నపురి యాంధ్ర సభవారి మన్ననకుఁ బాత్రమైన గద్య గ్రంథము.

చతుర్థసారిక: గొల్లపిల్ల

గోపికాలోలుని ప్రణయసరణికి తానకమైన పద్యకావ్యము.

పంచమసారిక: మదనాభిరామము.

Bibliography and history of sexual physiology.

వలయువారు:

గంధర్వ గ్రంథమాల,

END OF
TITLE